

De liedjes die we zingen: Suliko

Op **Suliko** kun je je tong breken, je huid inslikken, spontaan gaan slissen of een beetje wegsmelten door de harmonie die de stemgroepen oproepen.

Maar wat zingen we dan? Het helpt doorgaans om meer gevoel voor een stuk te krijgen als je weet wat je zingt en in dit geval is het wel verrekkes moeilijk om chocola te maken van de tekst.

In het verleden heb ik zo'n 60 keer, misschien zelfs meer, een artikel geschreven over de liedjes die we zingen. Ik dacht dat, nu we met Suliko bezig zijn, het wel aardig zou zijn om het internet af te struinen en zo meer te weten te komen over dit lied.

Ooit is het uitgevoerd door het koor van het Rode Leger en werd het het favoriete lied van ene Loseb Besarionis dze Jughashvili. Een Georgiër die onder een verzonnen naam berucht werd door de miljoenen doden die hij op zijn geweten heeft: Stalin.

De dichter

De basis van het lied ligt, zoals zo vaak, in een gedicht. Het werd geschreven door de Georgische dichter Graaf Akaki Tsereteli (1840-1915) in 1895 en in hetzelfde jaar gepubliceerd. Het origineel is 12 strofen lang, iedere strofe bestaat uit 4 versregels die geschreven zijn in één van drie Georgische schriftsoorten. De dichter heeft het Mkhedruli (mchedroeli) schrift gebruikt dat 38 letters omvat.

De eerste zin van het gedicht met dat schrift ziet er zo uit:

საყვარლის საფლავს ვეძებდი, in ons schrift is de tekst nog steeds onbegrijpelijk: *saq'varlis saplavs vedzebdi*. Maar aan de betekenis van die woorden gaan we verderop wat doen.

De componist

De graaf vroeg aan zijn muzikaal bijzonder getalenteerde nicht Varenka Tsereteli (1874-1948), die hij zeer bewonderde, om een melodie voor het gedicht te componeren. Zij heeft pas op latere leeftijd in 1937 de erkenning als componist voor Suliko gekregen omdat het tot die tijd als volkslied te boek stond. De uitgever van de muziek heeft haar naam altijd op de bladmuziek weggelaten.

Wat zingen we dan?

Suliko is een Georgische woord dat *ziel* betekent. Het is ook een voornaam voor zowel vrouwen als mannen. Het gedicht van Tsereteli is duidelijk een liefdesverhaal. De essentie is dat een man naar het verloren gegane graf van zijn geliefde op zoek is. Bij zijn zoektocht zoekt hij naar aanwijzingen en als hij een eenzaam staande roos tussen doorns ziet staan vraagt hij haar "Ben jij het Suliko". Als antwoord buigt de bloem waarbij er dauwdruppels als tranen vallen.

In de doornenstruik ziet hij ook een nachtegaal en hij vraagt de vogel met zachte stem "Ben jij het niet, Suliko?" (*Dit is de vierde strofe van het gedicht en is niet opgenomen in de toonzetting die wij gebruiken!*)

De vogel fladdert op, raakt de bloem aan en begint te zingen alsof hij "ja, ja" wil zeggen. Dan bemerkt hij een stralende ster en met betraande ogen vraagt hij aan de ster "Ben jij het niet, Suliko?". De ster laat zijn licht op de man vallen en een windvlaag fluister in zijn oor dat

dit is wat hij zoekt. Zijn Suliko bevindt zich op drie plekken. Nu is hij gelukkig en hoeft hij niet meer te zoeken!

Ik heb op een Wikipediapagina een letterlijk naar het Duits vertaalde tekst gevonden. Zo heb ik de Duitse tekst ook letterlijk vertaald naar het Nederlands waarbij blijkt dat we van het gedicht drie verzen zingen met een herhaling van het eerste vers.

saq'varlis saplavs vedzebdi,
ver vnakhe!.. dak'arguliq'o!..
gulamosk'vnili vchiodi:
„sada khar, chemo sulik'o?!“

Ik zocht het graf van mijn geliefde, ik
kon het niet vinden, het was verloren
gegaan! Bitter wenend klaagde ik:
“Waar ben je, mijn Suliko?”

ek'alshi vardi shevnishne,
oblad rom amosuliq'o,
gulis pantskalit vk'itkhavdi:
„shen khom ara khar sulik'o?!“

In de doornen bemerkte ik een roos,
die eenzaam opgekomen was. Met
bevend hart vroeg ik haar: “Ben jij
het niet, Suliko?”

sheiprtkiala mgosanma,
q'avavils nisk'art'i sheakho,
chaik'vnes-chaich'ik'ch'ik'a,
titkos stkva: „diakh, diakho!“

De vogel fladderde op en raakte met
haar snavel de bloem aan, begon
kreunend te tsjilpen alsof ze zei: “Ja,
ik ben het”.

John van Halderen
Oktober 2021